

DANIEL,

SIVE,

DE SÆCVLIS CODEX
INTEGER,

A

BENEDICTO ARIA MONTANO
HISPALENSI RATIONEM EX SACRIS
nominibus subducente, conscriptus.

TYPOGRAPHVS LECTORI.

*CA*USIA ferè qua de temporum ratione significata maioribus summis in
sacra Bibliorum historia nobis credenda proponebantur, minutis numeris è pro-
priis locis sigillatim in hunc codicem relata, iam velut demonstrata tenere
licebit. Expectabis verò ab auctore ipso (tantum Deus illius vota secundet)
minus opus, in quo historiarum in speciem circa tempora repugnantia apertissi-
mæ explicatione dirimantur. Interim his fruere laboribus tibi magno ad lucem
sacrae lectioni adiuuendam cœsi futuris.

ANTVERPIÆ

Excudebat Christophorus Plantinus Prototypographus
Regius, ad sacri Apparatus instructionem.

Anno M. D. LXXII.

DANIEL,

SIVE,

DE SÆCVLIS CODEX
INTEGER,

A

BENEDICTO ARIA MONTANO
HISPALENSI RATIONEM EX SACRIS
nominibus subducente, conscriptus.

TYPOGRAPHVS LECTORI.

*OMNIA ferè qua de temporum ratione significata maioribus summis in
sacra Bibliorum historia nobis credenda proponebantur, minutis numeris è pro-
priis locis sigillatim in hunc codicem relata, iam velut demonstrata tenere
licebit. Expectabis verò ab auctore ipso (tantum Deus illius vota secundet)
maius opus, in quo historiarum in speciem circa tempora repugnantia apertissi-
ma explicatione dirimantur. Interim his frueri laboribus tibi magno ad lucem
sacrae lectioni admonendam usui futuris.*

ANTVERPIÆ

Excudebat Christophorus Plantinus Prototypographus
Regius, ad sacri Apparatus instructionem.

Anno M. D. LXXII.

BENEDICTI ARIAE MONTANI

HISPALENSIS IN DANIELEM, SIVE SÆCVLORVM

INDICEM DE TEMPORVM VSV, PRAEFATIO.

ARVM omnium rerum quae in hac vniuersitate conspiciuntur, natura, proprietates, & efficacia nullo certiore indice, quam tempore demonstrari & cognosci potest. Eius quippe vim nulla res creata non sentit & experitur. Deus enim hanc rebus omnibus legem imposuit, vt nihil omnino, cuius tandem generis illud sit, certis quibusdam temporis rationibus non distinguatur. Ideoque fit, vt non tantum homines, ceterorumque animantium atates, & earum partes, verum etiam planta, lapides, metalla, elementa, atque adeo tota haec rerum machina, quam Mundum appellamus, ob hanc diuturnitatem certis ac praefinitis quibusdam temporis aestimationibus addicta sit. At vero ante conditum caelum, tempus etiam fuisse constat; siue id breuissimum, siue notabili aliquo spatio longius fuerit. neque dubium est quin maxime ac potissime mundi partes in certo temporis puncto à Deo fuerint conditae, sicut scriptum est: In principio creauit Deus caelum & terram. Principium autem sanctus Prophetas id esse adnotat, quod anteriorem temporis partem definiuit, Hebraica dictione RESITH, quod capitale, hoc est, capitis vicem gerens, significat. Chaldaica vero KADMIN, quod, licet minus Latine, commode tamen & significanter anterioritatem, siue antecapedinem dicere possumus. Est autem Tempus continua quadam perpetuitas, ac series partibus sibi omnino similibus constans, rerum omnium dissimilitudines, varietatesque efficiens, ipsa vero in ipsa aeternitate se prebens, vt semper obseruari, annotariq; possit. Illa enim totius orbis, eiusq; partium maxima distinctio, quae discrimen ponit inter esse & non esse, ex temporis obseruatione prouenit. Sic enim legimus: Nondum erant abyssi, & ego iam concepta eram. Ex quo patet illud, iam, quo se sapientia concepta dicit, temporis notam esse, & ante abyssos, hoc est, ante mundi elementa fuisse. Lux etiam ipsa tempore à tenebris distincta effulsit, & nocte à die separauit: siquidem ea post aquas, caelum, ac terras condita est. Dies vero & noctes, lucis ac tenebrarum terminis sunt constitutae. dixit enim Deus: Fiat lux; & facta est lux. & vidit Deus lucem quod esset bona, & diuisit lucem à tenebris, appellauitque diem, Lucem, & tenebras, Noctem: factumque est vespere & mane dies vnus. Porro ceterarum omnium rerum genera, atq; adeo ipsam humanam naturam in certo tempore conditam fuisse, cum id ex sacrae Scripturae libris manifeste appareat, constanter credimus: quandoquidem vniciquae ex rerum naturis, simulac à Deo editae fuerunt, certi dies sunt assignati, qui quidem, temporis ipsius indices sunt certissimi. Sic ergo statuendum est: Tempus virtutis ac potentiae diuinae primum fuisse testem, idemq; usque ad finem mundi, Dei sapientiae ac prouidentiae perpetuum fore indicem: quippe quod omnia, ipsidem, quibus ea accepit, legibus, vel in lucem emitit, vel deterit & consumit, aut tenebris iterum obuoluit: sicut scriptum est: Tempus posuit tenebras, & vniuersorum finem ipse considerat. Est igitur tempus, rerum omnium, atque adeo ipsius mundi, Dei auctoritate constitutus exactor, diuinae voluntatis obseruantissimus, ac eiusdem minister fidelissimus: qui earum omnium rerum, quae iam conditae sunt, & earum etiam quae iam sunt, initia, accretiones, diminutiones, exitus explicat, nullumq; omnino genus se prius, aut superius agnoscit, excepta vnica diuina natura, cui se obsequantissimum praebeat. Illa enim cum suis effectiōibus semper est eadem, sui similis, constans, aeterna, viuens, quinimo vita ipsa: cuius quidem perpetuitatem & infinitatem non aliunde quam à semetipsa petitam, atq; à nullo principio ductam, aut sine aliquo terminatam, nulla temporis circūscriptio metitur. Huius autem naturae perpetuitas ex altera temporis parte aeternitatis notatione habet, cui diuina sapientia יוֹם & יוֹמִים nomen imposuit. Ex altera vero post tempus ipsum in aeternum producta duratiōe, quam sacra Scriptura וַיְיָ appellat. Nos vero priorem illam A, vel EX, & ANTE, posteriorem vero VLTERIUS interpretamur. Vtramque vero sacer ille vates ita exposuit: Parata sedes tua Deus ex tunc, à saeculo tu es. & Exaudiet Deus, & humiliabit illos qui est ante se. uia. & nomen eorum delesti in aeternum, & in saeculum & וַיְיָ. Qua de causa diuina illa natura à sacris vatribus omni tempore prior, & principij, ac finis expertis celebratur. Initio tu Domine terram fundasti, & opera manuum tuarum sunt caeli, ipsi peribunt, tu autem permanes, & omnes sicut vestimentum veterascent, & sicut opertorium mutabis eos, & mutabuntur: tu autem idem ipse es, & anni tui non deficient. Esti vero Deus nullo tempore circumscriptus, sed aeternus, perpetuus, ac semper vnus, & idem est: attamen eorum omnium, quae extra se fuit, genera, quandoquidem singularum rerum natura id postulare videbatur, ad temporis rationem accommodauit. Idemq; ab ipsa mundi creatione ad finem usque, certam quandam voluit extare mensuram, ad cuius normam singulae res create dirigerentur. Quae res summe ipsius sapientiae, ac prouidentiae consilij ita est definita, vt temporis mutationes, rerumq; omnium vicissitudines, ac tot denique admirabilia spectacula, infinitam illam sapientiam, potentiam, iustitiam, & misericordiam vtrique intelligentia praedito naturae generi, spiritibus scilicet corporis expertibus, & hominibus ipsis patefaciant. Earum enim virtutum effecta, si omnia simul & confusè explicantur, tantum abest vt ab infirmo & imbecillo hominum ingenio percipiantur, vt ne ab ipsis quidem spiritibus comprehendi possint. Ea vero omnia Deus suis temporibus distinxit, altera enim ad ius hominibus reddendum, & eos, prout meriti sunt, iudicandos, altera vero ad sua misericordiae thesauros explicandos pertinent. Vt enim se summe misericordiae ostenderet, infinita illa ipsius beneficia, non ad eius, quam speramus, posterioris & aeternae vitae tempora distulit, sed vel ab ipso mundi initio summam liberalitatem, ac munificentiam in probos, ac pios quosque homines exercuit. Atque vt pietissimum, eundemque iustissimum se ostenderet, iudiciorum suorum seueritatem & grauitatem clementia & misericordia ita compensauit, vt nunquam nisi eos quos diu, multumque tulit, & ad bonam frugem prouocauit, dignis penis supplicijque afficiat. Siquidem ipse cum sit aeternus, sibi ipse praesens, & omnia semper sibi praesentia agat, nulla temporis mora & longitudine aliquo modo detineri aut affici potest: sicut scriptum est: Vnum verbum hoc non lateat, vos charissimi, quia vnus dies apud Dominum sicut mille anni, & anni mille sicut dies vnus. Non tardat Deus promissionem suam, sicut quidam existimant, sed patienter agit propter vos,

10.

nolens aliquos perire, sed omnes ad penitentiam reuerti. & Ego Dominus Deus tuus fortis zelotes, & resistans iniquitatem patrum in filios in tertiam & quartam generationem eorum qui oderunt me, & faciens misericordiam in illis iis qui diligunt me, & custodiunt precepta mea. Tempus etiam constituit Deus testem aduersus insipientem Luciferi, qui quidem per dementissimam temeritatem, de sapientia cum Deo ipso contendere ausus est, adeo ut se victorem euasurum putaret, si modo eam posset euertere rationem, quam Deus de extollenda, & insipientis beneficijs cumulanda humana natura apud se inierat. sperabatque fore ut astutia calliditasque sua etatis progressu confirmata, altiores indies ageret radices: atque ipse quo magis senesceret, eo maiorem ex longo usu & experientia, rerum omnium cognitionem caperet. quippe cum in comperto sit, iis qui suapte natura, rerum omnium cognitionem non habent, ex multarum rerum experimento plurimum doctrinae accedere. Itaque sat longum temporis spacium a diuina prouidentia constitutum est, quo exacto, insignis Luciferi astutia, calliditas, impotentes illi conatus & furores compressi, & infracti deprehendantur. Siquidem demens ille sapiens, tam longa secularum serie, neque quid Deus agere proposuisset, neque qua ipse ratione suam fraudem ac nequitiam tueretur, unquam discipere potuerit, quinimo maledictionis illius a Dei ipsius ore profecto vim in se contumeliosè expertus sit: Super petrus tuum gradieris, & terram comedes cunctis diebus vite tue. Porro futurum est ut diuina sapientie victoria eo clarior & illustrior appareat, hostis vero nequitia, & prauitas eo magis victa & debellata deprehendatur, quod maiori eam tarditate & mora Deus produxit. quibus omnibus illud quoque accedit, ex hac, scilicet, longitudine temporum, quibus homines tot labores sustinent, & tot curis, doloribusque conficiuntur, primane illius conditionis & status integritatem ac prestantiam, humani vero generis imbecillitatem & miseriam, ac tandem promissa & tandem iam expectata salutis excellentiam aperte cognosci. Si enim optatissima illa laborum requies, maximaque ille glorie splendor cum miserima hac, in qua detinemur, seruitute conferatur, videbimus profecto nos esse summa calamitate in maximam felicitatem esse commigraturos. Quam quidem omnium rerum esse prestantissimam his verbis aperte demonstratur: Neque oculus vidit, neque auris audiuit, neque in cor hominis ascendit, quanta preparauit Deus diligentibus se. Neque vero pretereundum est oportuisse infinitam illam Dei misericordiam patefieri erga eos qui ad felicissimam illam conditionem inuitati, inestimabili illo celestis regni premio primi omnium donandi erant, cum alij qui eque ac ipsi ad eam vocati erant, & diutius expectauerant, maioremque laborem quam ipsi susceperant, serius tamen ad denarium pro mercede accipiendum admitterentur: neq. id quidem sine magna ipsorum admiratione, cum ij qui ad opus serius venerant, nihilominus aequalem, quinimo etiam prius quam ipsi, mercedem acciperent. Itaque hanc temporum productionem expectationem, spemque probabat: preterea Dei veritatem & iustitiam iis qui amplissimo proposito premio certabant, confirmabat: erat que singulare quoddam pignus summi illius Dei amoris erga eos qui tempore Noui Testamenti futuri erant. Atque hac quidem omnia que hoc loco a nobis allata sunt, Apostolorum testimonij comprobantur.

Gen. 3.

Myserium (inquit Paulus) quod absconditum fuit a seculis & generationibus, nunc autem manifestatum est Sanctis eius, quibus uoluit Deus notas facere diuitias sacramenti huius in gentibus, quod est Christus in uobis spes glorie. & De qua salute (ait Petrus) exquiserunt, atque scrutati sunt prophetae, qui de futura in uobis gratia prophetauerunt, scrutantes in quod vel quale tempus significaret in eis spiritus Christi preueniens eas, que in Christo sunt, passiones, & posteriores glorias, quibus reuelatum est, quod non sibi met ipsis, uobis autem ministrabant ea que nunc nunciata sunt uobis per eos qui euangelizauerunt uobis. Omnis autem hac temporum ratio, ab ipso mundi initio ad ea usque tempora, quibus hominum salus in Christo perfecta est a sanctis uatibus, atque ab ipsis Apostolis secularum nomine significatur. In qua quidem, diuine sapientie, misericordie, ac uoluntatis maxima argumenta sunt explicata. Fluxerunt enim totis illis seculis a promissione primis parentibus facta, quam nos apud Euangelistas τὸ πρῶτον καὶ τὸ δεύτερον interpretamur, usque ad Christi aduentum, qui fuit temporum plenitudo, secula sex que proprie ἡ ἑξήκοντα ἔτη G H O L A M I M uocantur, quorum primum ab Adam usque ad diluuium recensetur: secundum a diluuiio (cum salutis foedus cum Noe fuit. instauratum) usque ad Abraham iuxta diuisas uictimas dormientem: tertium ab Abraham usque ad Iacob, qui apud Luzam pernoctanti sacrosanctum mysterium sub imagine scala fuit ostensum: quartum a Iacob usque ad Legem in Sina monte promulgatam, & foedus cum omni populo sancitum: quintum a Lege usque ad regnum Davidis, cui singulari oraculo significatum est, fore ut mundi redemptor ab ipso genus duceret. Hinc uero usque ad Christum sextum seculum desumimus. Is enim rerum omnium plenitudo fuit, & ea quidem lux que superiores illas umbras consecuta est. Atque ultra hanc etatem sunt secularum fines, ac noui mundi apparatus, & adquisitio regni illius celestis, quod quidem per Christi mortem, atque eiusdem resurrectionem, ascensum in celos, & promissionis sue confirmationem Spiritus sancti immiissione insignitam, nobis comparatum est: quod testantur sacre literae his uerbis: A diebus Ioannis Baptiste usque nunc, regnum celorum uim patitur: omnes enim Prophetae & Lex usque ad Ioannem prophetauerunt. Veteribus enim omnia sub specie & imagine quadam ostensa fuisse affirmat Paulus: scripta uero esse ad correptionem nostram, eamque ob causam ad secularum fines deuenisse. Hac porro de causa tam exactam, & exquisitam temporum ac secularum rationem a sacris auctoribus traditam esse, sacre literae luculenter demonstrant. Nimirum, ut non solum diuine promissionis, & consilij constantia appareret: uerum etiam ut ex temporum obseruatione, & editarum rerum serie, diuina illius sapientie a qua tantum opus apparabatur, perpetua hominibus argumenta patefierent. Atque adeo nulla olim in toto terrarum orbe natio fuit, excepta una Israelitica, diuinis, nempe, oraculis edocta, que ueras antiquorum temporum rationes tenuerit, easque in medium protulerit. Nam etsi a nonnullis ex ethnicis auctoribus, qui rerum suarum narrationes literis mandarunt, in adnotanda, ac demonstranda temporum ratione, nihil non prestitum esse concedimus: attamen quicquid ab illis hac de re traditum legimus, non ita plane exactum, nec sibi semper constans est: nihil enim penes ipsos fuit, ex quo certam, ac definitam aliquam temporum ac secularum constitutionem colligerent. Ex quo fit, ut rei ueritas ab ipsis cognosci non potuerit, eaque multo minus ex ipsorum monumentis intelligi possit. Quanta uero sit sacrarum monumentorum uilitas, in quibus tota illa, quam diximus, temporum ratio uerisimè traditur, quantumque illa ad uere philosophie, ceterarumque omnium humanorum disciplinarum intelligentiam conferat, & quid ex ea lucis ad historiarum

Col. 2. 10.

cognitionem accedat, nulla, licet longa oratione aequè potest demonstrari, ac si eius a studioso lectore periculum fiat. De mundi autem initio, aut nihil omnino humana mens suspicata est, aut saltem, si quid ea de re, interdum ab ea inuentum esse concedamus, ex eo nihil quod firmum, certum, ac uerum sit, tunc elici potest. Hanc uero ignorationem maxima rerum omnium ambiguitas consecuta est. Proinde, si rerum origo non intelligatur, consequens est, ea que finem spectant, atque adeo finem ipsum plane ignorari. At nullus est Christianorum hodierno die, qui ex iis que de mundi initio, eiusque ortu & causis cognoscenda sunt, non multo plura teneat, quam quicquam eorum Philosophorum, qui magni olim sunt habiti. Nempe ad cetera emolumenta, que ex Christiana religione percipiuntur, hoc etiam non minimi certe momenti accessit: sicut scriptum est: Fide intelligimus aptata esse secula uerbo Dei, ut ex inuisibilibus uisibilia fierent. Sed quid tandem est quod ad cognitionem rerum humanarum, quas plerique tantopere expetunt, uiam magis aperiat, quam temporum exacta obseruatio? quid propriam uniuscuiusque rei estimationem diligentius expendit? quid denique hominum animos magis reddit sapientes, & rerum caducarum contemptores? quid nimias illas appetitiones, quid cupiditates, quid impotentes libidines magis coarctet? si quidem tempore continuo admonemur, ne quam spem in hisce rebus ponamus, neque diuturnam aut perfectam felicitatem nobis in hac uita pollicemur: cum nulla ciuitas, nulla Resp. nulla regio, nullum regnum, nihil denique in tota rerum natura sit, quod tandem aliquando temporis uetustate excessum, & consumptum non conspiciatur? Cui quidem rei nullam sanè remedium ab humana prudentia potest adhiberi: quandoquidem homines ipsi, hoc est, tota illa Adami progenies fluxa est & fragilis, nullaque omnino in tempore est perpetuitas, sed omnia que in hoc mundi theatro conspiciuntur, instabilia & momentanea sunt, & nunc in hanc, mox uero in illam formam transcunt, sicut scriptum est: Generatio preterit, & generatio aduenit, terra autem in aeternum stat. Nihil sub Sole nouum, nec ualeat quisquam dicere, Ecce hoc recens est. Iam enim precessit in seculis que fuerunt ante nos. Sed neque eorum quidem, que postea futura sunt, erit recordatio apud eos qui futuri sunt in nouissimo. Neque enim solum priuate singulorum res, ac preclarissima familie, que ita firme ac stabiles censebantur, ut nunquam ex florentissimo statu in quo erant, dimoueri posse uiderentur: uerum etiam prouincie, regna, & maxima imperia que nunquam ruitura, sed perpetua fore credebantur, breuissimo temporis spatio corruerunt, ac stirpitus extracta, funditusq. euersa sunt, idq. iisdem illis rationibus quibus constituta fuerant, & quibus perpetuo foueri, ac sustentari posse credebantur. Quinetiam apertissimis exemplis docemur, nihil esse diuturnum, neque quidquam prospero rerum successu ad maximam amplitudinem peruenire posse, eo excepto, quod a Deo omnium bonorum auctore manat, ac uisidemmet, quas ipse prescripsit, rationibus, instituitur, sicut scriptum est: Nisi Dominus edificauerit domum, in uanum laborauerunt qui edificauerunt eam: nisi Dominus custodierit ciuitatem, frustra uigilat qui custodit eam. Neque uero regna tantum & imperia, sed ipse totus terrarum orbis, cum uno hominum consensu ad eum, qui sperari poterat, florentissimum statum perductus esset, nullasque in terris locus hominibus uacuus conspiceretur, nonne quadraginta dierum spatio ab ingenti illa aquarum multitudine submersus, planeque extinctus est? Nihil denique diuturnum in hac mortali uita sperari posse, uel hinc licet intelligere, quod subducta temporum ratione ab orbe condito ad hanc usque diem, mundus hic, in quo tam varia rerum genera orta extinctaque sunt, non plures quam sex annos & triginta & trecentos supra quinquies mille durauit. Quod quidem tempus, si cum aeternitate conferatur, ne nomen quidem rationis sortietur. Cum igitur temporum, & etatum obseruationem in omni disciplinarum genere utilissimam, ad sacre uero Scripturae narrationes intelligendas plane necessariam esse uideremus, hanc quoque partem sacrarum Bibliorum apparatus annectendam duximus. In qua, quicquid ad secularum, de quibus supra mentionem fecimus, demonstrationem satis est, facta ex sacris libris temporum subductione, perquam breuiter attigimus, pluribus alijs (faucte Deo) de hoc argumento acturi. Nobis enim non fuit propositum latissimas earum materiarum, de quibus hoc loco agimus, disputationes in sacro hoc Apparatu persequi, sed ea tantum perstringere, que studiosos homines in sacrarum librorum lectione adiuuare poterunt. Nostros autem hocce conatus, qui ex quam sincero animo proueniant, Deus nobis est testis, candidis & eruditis omnibus probari cupimus, a quibus hoc unum postulamus, ut nostrum hoc studium consulendi ijs, qui Catholicae Ecclesie nomen dederunt, suis apud Deum precibus adiuuent.

Matth. 2.

Datum Antuerpie. Calendis Ianuarijs. CIO. IO. LXXII.

3

10.

10.

Gen. I. II.

MVNDI conditi initium autumnum tempore fuisse, ex obseruata faciorum librorum sententia accepimus, quod DEVS animantium omnium generibus mox exituris, atque etiam homini fingendo omnium fructuum ad vsum ac vitam oportunos copiam prospexerit, quam in calidioribus regionibus herbae tunc recentes, & fructus arborum maturi, atque aded ad hyemem proximam vltimusque durabiles suppeditare possent: Veris enim fructus fugaces sunt, nec satis ad alendum commodi; fructus aëstiuvi & commodiores & diuturniores sunt: atque ita scriptum est, Germinet terra herbam viuentem, & facientem semen, & lignum pomiferum faciens fructum iuxta genus suum, cuius semen in semetipso sit super terram. & factum est ita: & protulit terra herbam viuentem & facientem semen, & lignum pomiferum faciens fructum, & habens vnumquodque sementem secundum speciem suam. Ita enim producta dicuntur singula genera, vt herba virens. hoc est olus, quod Hebraice קריק vocatur, iam aduatum extaret, similiter, & herba faciens semen, cuius vsus non in viriditate, sed in semine est: ita cum semine suo produit, & lignum faciens fructum, & habens vnumquodque sementem secundum speciem suam, atque ita initium anni vberes fructus secum attulit, qui & animantibus alendis, & suis ipsorum generibus propagandis essent idonei. Quod verò quidam opinantur initium anni aëstiuo tempore fuisse, adducti argumento columbae, quae ramum oliuae viuentis in arcam ad Noe detulit, facile mutare poterit, vbi certam illius loci sententiam tenuerint, quam nos, Deo volente, aliquando exponemus, aut alij, quibus cum nostram interpretationem communicauerimus, in suis scriptis doctissime explicabunt.

ANNVM autem quamquam multiplicem & varium aliis atque aliis gentibus fuisse fateamur, tamen cum qui rebus mundi constituendis comparatus est, duodecim mensibus constituisse, manifestum ex sacris literis est. Etenim ante diluuium, vt vna omnium hominum lingua, vna Dei conditoris notitia, vna creationis memoria penè recens omnibus erat, ita etiam annorum vna erat communis ratio, quam omnes tenebant, atque ita aetates hominum annis mundi, & mundi anni hominum illustrium aetatibus computabantur. neque varia annorum ratio, nisi cum varia linguarum, & morum atque regnorum & religionum inuentione extitit. Est autem manifestum anni integritatis argumentum in Sacris libris expressum. legimus enim Noe anno vitae suae sexcentesimo, mense secundo, die mensis decima & septima ingressum fuisse in arcam, eademque die cataractas caeli & abyssi scaturigines fuisse ruptas, atque pluuiam vsque ad quadraginta dies durasse, deinde aquas obtinuisse terram centum quinquaginta diebus; post hos autem indies decrefcere coepisse, vsque ad decimum mensem, nam decimo mense prima die mensis montium cacumina extare coeperunt. Sunt autem omnes dies huius anni ab initio eius vsque ad primam aquarum decrectionem ducenti quadraginta septem, hoc modo: Primus mensis cum decima septima secundi faciunt quadraginta & septem dies: deinde sunt quadraginta, quibus imbres durarunt: atque etiam centum & quinquaginta, quibus aquae inualuerunt super terram, quindecim cubitis altissimum totius orbis montem superates. Hi omnes in summa efficiunt ducentos & quadraginta septem; nondum tamen est decimus mensis: namque ab hoc tempore vsque ad primam decimi mensis diem aquae decreuerunt. Habemus iam decem menses, qui plures quam ducentos & quadraginta septem dies con-

tinent, saltem quantum decem lunationes. A primi autem mensis die prima Noe quadraginta dies expectauit, quibus peractis coruum emisit, & eadem die columbam; rursusque post septem dies columbam emissam vesperi recepit, oliuae folium referentem. atque tertio post septem alios dies emissam, non amplius recepit. Igitur post nouem menses habemus quinquaginta & quatuor dies, qui cum nouem mensibus prioribus efficiunt ter centum & viginti quatuor (singulis ferè mensibus tricenotus dies tribuimus.) Hinc vsque ad primam diem primi mensis anni sexcentesimo primi, quo terrae superficies omnis aquis est inundata, numerantur dies quadraginta sex; qui cum superioribus coniuncti faciunt tercentum & septuaginta; quibus demantur eae horae, quibus lunationes à Solis cursu integro deficiunt, reliqui sunt dies, quos in anno solari nunc moueramus, idque exiguo discrimine, quod ex Calendariis facile cognosci posset. Fit igitur subducta ratione perspicuum, annum duodecim mensium iam inde ab initio fuisse, quando post nonum mensem quadraginta septem dies numeramus, qui ad dimidium vndecimi mensis pertinent, cum terrae superficies nondum aquis liberata esset. Praeterea annu tot mensibus ab initio institutum, & post diluuium etiam restitutum est, quot temporibus quatuor, hyemi, veri, aestati, & autumnu constitutendis satis esse possunt, nam his temporibus terra suum concipiendis & gignendis fructibus munus praestat; atque hi omnes dies terrae Hebraice dicendi modo appellatur, vt foeminaru etiam grauidarum dies dicuntur à conceptu ipso vsque ad partum, cuius rationis multa exempla sunt, vt illud, Factum est autè cum essent ibi, impleti sunt dies vt pareret. simili autem tropo Deus Noe post aquaru salutem allocutus, futurae perpetuo terrae atque temporum constitutionis quatuor oportunis partibus distincta, rationem instaurandam docuit, vt quod proxime per totum annum nihil aliud quam hyems aquarumque inundatio fuerat, iam deinceps in posterum quatuor portionibus distinctum, integrum annum absolueret. atque ita scriptum est, Odoratusque est Dominus odorè suauitatis: & ait ad Noe, Nequaquam vltra maledicam terrae propter homines: sensus enim & cogitatio humani cordis in malum prona sunt ab adolescentia sua: non igitur vltra percutiam omnem animam viuentem, sicut feci cunctis diebus terrae sementis & messis: frigus & aestus, aestas & hyems, nox & dies non requiescent. Cunctos dies terrae omnibus his partibus distinctos, idem quod cunctos annos terrae interpretamur: namque haec partes semetis & messis, frigus & aestus, aestas & hyemis anno includuntur, atque ita non modò dies pro tempore conceptus, & partus terrae, sed in vniuersum pro anno vsurpantur. idque pluribus exemplis in Hebraica lectione obseruatur. Etenim cum constituto iam matrimonij foedere cum Rebecca & Isaac procuratore fratres cuperent puellam apud se diutius necessitudinis gratia retinere, sic agebant: Maneat puella nobiscum, saltem dies aut decem. sic ex Hebraico ad verbum. hoc est, anni dies integros, aut decem menses. Illud etiam nostram de anni initio sententiam comprobant, quod Deus de diebus, id est, de annis terrae dixit, quorum principium sementis nomine adnotauit: est autem sementis tempus Autumnus.

Mensium autem antiqua nomina nulla nisi ex numerorum serie obseruauimus. v. Primus, secundus, tertius, quartus, sextus, septimus, octauus, nonus, decimus, vndecimus, & duodecimus, quorum frequentissima exempla leguntur. alia enim nomina, vt suo loco exponemus, Chaldaica sunt. Atque temporum quidem rationes sic explicamus:

Ab

- Ab Adam vsque ad diluuium anni fuerunt mille sexcenti quinquaginta sex, quoru illa enumeratio est.
- 130 Adam centum & triginta esset annorum, genuit Seth. Genes. 5.
- 105 Seth centum & quinque annos natus, genuit Enos. Genes. 5.
- 90 Enos nonaginta annorum genuit Cainan. Genes. 5.
- 70 Cainan septuaginta annorum genuit Mahalaleel. Genes. 5.
- 65 Mahalaleel sexagesimum quintum agens annum, genuit Jared. Genes. 5.
- 162 Jared centum & sexaginta & duos annos natus, genuit Henoch. Genes. 5.
- 65 Hanoeh cum esset annorum 65. genuit Methusalah. Genes. 5.
- 187 Methusalah anno vitae suae centesimo octuagesimo septimo, genuit Lamech.
- 182 Lamech centum & octoginta duos natus annos, genuit Noah. Genes. 5.
- 600 Anno sexcentesimo vitae Noah, mense secundo, septimo die mensis, rupti sunt omnes fontes abyssi magnae, & fuit diluuium aquae super terram. Hi omnes anni summa conficiunt mille sexcentorum quinquaginta & sex. Atque haec prima mundi aetas.

SECUNDA AETAS MVNDI, A DILV-VIO VSQVE AD ABRAHAM.

- A restituto orbe ex aquis vsque ad Abraham, anni fluxerunt ducenti nonaginta duo, quorum illa enumeratio est.
- 2 Sem duobus annis post diluuium genuit Arphacsd. Genes. 11. 5. 10.
- 35 Arphacsd cum esset annorum triginta quinque, genuit Selah. Gen. 11.
- 30 Selah annos natus triginta, genuit Heber. Genes. 11. 5. 12.
- 34 Heber annoru triginta quatuor, genuit Paleg. Gen. 11.
- 30 Paleg anno trigesimo vitae suae genuit Reghu. Gen. 11.
- 32 Reghu annorum triginta duorum, genuit Sarugh. Genes. 11.
- 30 Sarugh triginta annoru genuit Nachor. Gen. 11. 5. 20.
- 29 Nachor viginti nouem natus annos, genuit Tharch. Genes. 11.
- 70 Tharch septuaginta annorum, genuit Abraham. Gen. 11. 5. 26.
- 292 Hi omnes anni summam reddunt ducentorum nonaginta duorum.
- Ab Abrahami ortu ad Isaac anni centum numerantur, hoc modo:
- 75 Septuaginta quinque annorum erat Abraham, cum Dei iussu egredederetur de Haran. Gen. 12.
- 11 Vndecimo anno post Hagar concepit & peperit Ismaelem, post decem annos quam habitare coeperat in terra Chanaan, hoc est, expletis iam decem annis. grauida autè fuit vno ferè anno: sunt vndecim anni ferè.
- 13 Tredecim annis iam nato Ismaele, Abraham mutato nomine, circumcisionis foedus inuit. Erat autem Abraham nonaginta nouem annorum, quando circumcidit carnem praeputij sui. Gen. 17. 5. 26.
- 1 Vno anno post Isaac nascitur, cum Abraham centum esset annorum. Gen. 21. 5. 5.
- Haecenus centum anni vitae Abraham.
- A nato Isaac ad Iacob anni numerantur sexaginta, quorum ille notaciones sunt:
- 30 Sara moritur triginta annis post natum Isaac, hoc est, centesimum vigesimum septimum agens annum.
- 10 Decem annis post Isaac vxorem duxit, cum esset annorum quadraginta. Gen. 25. 5. 20.
- 20 Vigesimo anno post natus est Iacob cum Esau. s. s. e. Sexagenarius erat Isaac quando nati sunt ei paruuli.
- 60 Gen. 25. 5. 26. Hi numeri conficiunt nonos sexaginta.

A Iacobi ortu vsque ad Ioseph natum, anni fluxere 90. quos hoc modo obseruamus: Iacob vbi primum ingressus in Aegyptum, à Pharaone aetatem rogatur, respondit, Dies peregrinationis vitae meae, centum triginta annorum sunt. Gen. 47. 5. 9. Atqui Israel venit in Aegyptum tertio famis anno. s. s. e. Biennium est enim quod coepit famis in terra, & adhuc quinque anni restant. Ingressus est igitur initio tertij anni iam duobus transactis. Gen. 45. 5. 6. Transierant etiam septem anni fertiles ante illud biennium, praedicti à Ioseph in ipso fertilitatis initio. Gen. 41. 5. 28. Ille autem trigessimus agebat annum, cum Pharaoni sisteretur. Genes. 41. 5. 46. Omnes hi anni conficiunt quadraginta, quibus à centum & triginta demptis, reliqui sunt nonaginta. Rursus verò sic numeramus post annum vitae Iacob nonagesimum, Ioseph triginta annorum stetit coram Pharaone, deinde elapsi sunt anni septem fertiles, & duo steriles, tertio sterilitatis anno Israel descendit in Aegyptum. hi sunt centum & triginta.

130

Atque haecenus descensus in Aegyptum est.

INITIVM NOVAE RATIONIS.

Mortuus est Iacob anno decimo septimo postquam descenderat in Aegyptum. s. s. e. Et vixit in terra Gosen decem & septem annis, factique sunt dies vitae illius centum quadraginta septem annorum. Gen. 47. 5. 28. Ioseph mortuum esse quinquagesimo tertio anno post Iacob, sic colligimus. Ille cum pater obiret, quinquaginta septem annorum erat. dicitur autem mortuus cum annum compleret centesimum & decimum quinquaginta septem & quinquaginta tres, centum & decem sunt.

Leui mortuus est quarto & vigesimo anno post Ioseph, vt ex obseruatione colligitur, hoc modo: Legimus Leui annum agentem centesimum trigessimum septimum è vitis decessisse. sed ille natus est tribus annis ante Ioseph: namque septem annis posterioribus, quibus seruiuit Iacob pro Rachel, nati sunt ex Lea quatuor filij, hoc ordine: Ruben, Simeon, Leui, Iuda. Deinde Lea cessauit parere vsque ad initium sexti anni, quo genitus Isachar, & septimi, quo Zabulun est natus. omnes enim hi nati sunt intra septennium in Mesopotamia Syriae. Gen. 46. 5. 15. Septimo autem anno ad initium recordatus est Dominus Rachelis, & audiuit eam, & aperuit vuluam eius, quae concipit, & peperit filium, & vocauit illum Ioseph, dicens, Addat mihi Dominus filium alterum: Nato autem Ioseph, dixit Iacob focero suo, Dimitte me, vt reuertar in patriam meam. hoc fuit anno decimo quarto antequam de mercede concueneret inter Iacob & Laban. Igitur Leui tribus annis ante Ioseph natus est, saltem non integris quatuor. Ioseph mortuus est aetate centum & decem annorum, Leui centum & triginta septem: quibus si tres demas & centum & decem, supererunt quatuor & viginti anni, quibus Leui fratri Ioseph superuixit. Scriptum est enim, Anni autem Leui fuerunt centum triginta septem. Exo. 6. 16.

A morte Leui ad Moesen natum, anni numerantur triginta sex, hoc modo: A nato Isaac vsque ad egressum ex Aegypto, sunt generationes quatuor, sicut scriptum est, Generatione quarta reuertentur hic. Est autem prima generatio Isaac, secunda Iacob, tertia Ioseph & fratres eius, sicut scriptum est. Ioseph autem in Aegypto erat; quo mortuo, & omnibus fratribus eius, omni que generatione illa: filij Israel creuerunt & multiplicati sunt, ac roborati nimis in terra. &c. haec est quarta generatio. Numerantur praeterea quadringenti anni peregrinationis seminis Abraham, hoc est, ab Isaac nato hospite in terra Chanaan, vsque ad exitum Israel ex Aegypto, s. s. e. Scito praenoscens quod peregrinum erit semen tuum in terra non sua: & subiciunt eos seruituti, & affligent quadringentos annos: ita quadringenti anni variae & multiformis peregrinationis praedicuntur. Igitur ex his quadringentis annis ille

A 4 partes

vsque ad annum septimum Resamen Sulam filij Zorobabelis ducis.

Nehem. 3. Ioachim iterum post mortem patris annis viginti octo functus est sacerdotio. quod si numerentur anni viginti, quibus cum patre ministravit, concordabit Philo cum Nehemia & Iosepho.

Iosephus lib. 11. cap. 5. Ioachimum secutus est Eliasib sacerdos, annis quadraginta vno sacerdotium gerens, cuius anno decimo quarto Nehemias ad Persarum regem rediit, completa vrbis instauratione.

Philo. Iosephus. Ioiada Pontifex post Ioachimum annis viginti quinque sacerdotio praefuit.

Ioseph. lib. 11. 25. Ionathan, alio nomine Iohanan, sacerdos, annis viginti quatuor.

Nehem. 12. 24. Ieddoa Ionathae filius pontificatum gessit annis septem & viginti, vsque ad Alexandri monarchiam.

Ioseph. lib. 11. 27. Onias pontifex maximus annos viginti septem Philoni, sed Eusebio viginti tres.

Philo. Simon Iustus pontificatum gessit annis tredecim.

Philo. Euseb. Eleazarus frater Simonis sacerdos summus, annis viginti Philoni, Eusebio viginti tribus.

Philo. Manasses sacerdos maximus annis viginti & septem.

Philo. Simon Iustus annis viginti & octo sacerdotio praefuit.

Philo. Onias Simonis filius, functus sacerdotio annis triginta nouem.

Hactenus sacerdotum successio, Graecorum etiam temporibus obseruata: nam posterior aetas Pontifices à Syria regibus constitutos habuit, hac serie.

2. Mach. 4. 1. Iafon summus sacerdos pontificatum gessit annis tribus.

2. Mach. 4. 7. Menelaus post Iafonem expulsus annis duodecim, cuius septimo anno Iudas Afmonaeus, agnomine Machabaeus dux cepit rempublicam administrare, annos autem sex rem gessit.

1. Mach. 9. 3. Ionathas Iudae frater dux Iudaeorum annis decem & octo.

Iosephus lib. 13. cap. 13. Simon frater Ionathae annis octo praefuit dux & pontifex.

Ioseph. lib. 13. cap. 17. Ioannes Hircanus filius Simonis temp. publ. sacerdotiumque gessit annis triginta & vno.

Iosephus lib. 13. cap. 18. Aristobulus filius Ioannis Hircani, primus post transmigrationem Babylonicam rex appellatus, anno vno rem gessit publicam.

Ioseph. lib. 13. cap. 21. Iannes Alexander idem Iamnai frater Aristobuli rex, annis septem & viginti.

Euseb. lib. 2. cap. 13. Alexandra Alexandri pontificis vidua annis nouem regnavit in Iudaea.

Ioseph. lib. 14. cap. 14. Hircanus Alexandrae filius mensibus tribus regnat.

Ioseph. lib. 14. cap. 14. Aristobulus Hircani frater annis tribus pontificatus regnumque gessit.

Ioseph. lib. 14. cap. 16. Ierosolyma à Pompeio capta, Hircanus restituitur in sacerdotium, quod gessit annis viginti duobus.

Euseb. lib. 1. 22. Antigonus Aristobuli filius Parthorum auxilio Iudaeam occupat annis quinque: huius anno secundo Herodes rex appellatus est à senatu Romano: cepit vrbem anno quinto Antigoni: regnum occupauit annis triginta quatuor.

Ioseph. lib. 14. cap. 2. Christus Iesus natus anno quadragesimo secundo imperij Augusti.

Paulus Orig. lib. 7. cap. 2. Cum esset Iesus annorum duodecim, in templo reperitur differens.

Luc. 2. 42. Anno decimo quinto elapsus, decimo sexto incipiente, imperij Tiberij Caesaris, Christus est baptizatus, erat tunc incipiens annorum triginta.

Suetonius. Annis tribus & amplius elapsis, Christus crucifixus est, anno septimo praefecturae Pilati, qui fuit decimus octauus Tiberij.

Suetonius. Quinto post anno Tiberius mortuus est.

Dion. lib. 59. pag. 840. C. Caesar Caligula regnavit annos tres, menses decem & dies octo.

Tiberius Claudius Drusus Caesar annis tredecim, mensibus octo, diebus viginti.

Claudius Domitius Nero, annos tredecim, menses octo regnavit.

Flauij Vespasiani anno secundo Ierosolyma capta est, anno à natiuitate Christi septuagesimo ferè.

Atq. haecenus saeculorum ordo & summa ratio deducta est, ab initio mundi vsque ad Euangelium praedicatum: constat autem numerus vsque ad templi incendium, & Babylonicam transmigrationem, tribus annorum millibus, & trecentis triginta octo annis. hoc modo: Ab initio mundi ad diluuium, mille sexcenti quinquaginta sex. 1656

A diluuii ad Abraham natu duceti nonaginta duo. 292

Ab Abrahamo ad ortum Isaac centum anni. 100

Peregrinationis feminis Abrahae anni quadringenti. 400

Ab exitu ex Aegypto vsq. ad templi aedificatu anni quadringenti octoginta. Templi duratio fuit annorum 410

quadringentorum ac decem. His numeris summa conficitur trium millium ter centum & triginta octo: his additi septuaginta captiuitatis Babylonicae, faciunt annos ter mille, quadringentos & octo. 3408

Ceterum in reliquis numeris vsque ad templi secundi, & Ierosolymorum vastationem, no satis nostrae cum aliorum rationibus conuenit supputationi: namque in iis temporibus adnotandis, quae post transmigrationem Babylonicam ad Machabaeorum regnum vsque fluxerunt, non nihil variant auctores. sunt qui per sacerdotu & praefectorum tempora enumerantes, trecentos & septuaginta quatuor faciunt annos. Deinde addunt 374 centum Machabaeorum regni: & centum & septem 100 Herodum vsque ad Hierosolymitanum excidium, 107 qui superiori summæ additi, notant annos ter mille noningentos octoginta nouem, à mundi initio vsque ad 3989 excidium.

Auctor ille, qui breuiora Chronica Hebrais conscripsit, aliam rationem secutus, ter mille, octingentos, quadraginta vnum annos à mundi initio, vsque ad templum, à Tito vastatum, ponit, illis nominibus: A mundi initio vsque ad Babylonicam captiuitatem annos nobiscum numerat, ter mille, trecentos, triginta octo: exilij Babylonicæ septuaginta: regni Medorum 70 quinquaginta duos: Graecorum regni centum septuaginta quinque: Machabaeis tribus annos centum & 175 tres. Herodibus totidem. horum summa est tria millia, octingenti, quadraginta vnum. 3841

VULGARIS HEBRAEORVM NVMERATIO A MVNDI INITIO.

Hebraeorum vulgus annorum enumerandorum eadem nobiscum & cum Chronicorum auctoribus via, ingressus & progressus, vbi ad secundi templi deuenitur rationes, desceat, aliamque conficiendæ summæ rationem sequitur: nam illi hunc annum Christi millesimum, quingentesimum, septuagesimum primum notant, quinque millesimum, ter centesimum, trigessimum primum, ad proximum vsque Septembrem, quo incipiet trigessimus secundus. quorum rationes illæ sunt: A mundi initio ad egressum ex Aegypto, bis mille, 2448 quadringentos, & quadraginta octo faciunt annos: qua in re manifesta est ex Scripturis ratio.

Ab exitu ex Aegypto, vsque ad templi edificationem obseruantur anni quadringenti & octoginta, in sacris 480 etiam historiis indicati.

Ad templi vastationem summa annorum est quadringentoru & decem: transmigrationis annos addunt septuaginta. A restitutione Iudaeu ex Babylone, ad Titum vsque, illi ponunt quadringentos & viginti, 420 nullam singularem exponentes rationem. Inde vsque ad quater millesimum, centum & septuaginta duos 172 addunt, quibus accedunt mille, trecenti, triginta vnus, qui à quatermillesimo, ad hunc vsque fluxerunt. Omnis

Omnis autem varietas, vt diximus, in Medorum & Graecorum annis numerandis & constituendis versatur.

Atque haec vulgaris Hebraeorum ratio, nobiscum ab initio mundi, vsque ad Babylonicam restitutionem, omnino conuenit: & à Tito etiam ad nostrum vsque tempus; ab illis namque subducta ratio à Ierosolymitano excidio per Titum facta, ad hunc vsque annum, mille, quingentos & tres in summa continet. ex historiis Caesarum verò obseruauimus, Titum anno Christi septuagesimo secundo ferè Hierosolymam vastasse: nunc autem annus nobis currit à Christo nato, millesimus, quingentesimus, septuagesimus primus.

integræ definiuntur; Communes verò singuli tricenis diebus. hi in sacro sermone Menses dierum dicuntur. Lunares menses duodecim annum conficiunt, Solarari anno inaequalem, quem septendecim dierum intercalatio aequat.

Mensium antiqua nomina ex numero erant: Primus, Secundus, Tertius, Quartus, Quintus, Sextus, Septimus, Octauus, Nonus, Decimus, Vndecimus, Duodecimus.

Postea ex Chaldaeis nomina accepta videntur haec serie:

NISSAN	ניסן	1	Martij lunationi re-
IAR	יאר	2	Aprilis. (spondet.
SIVAN	סיון	3	Maij.
THAMVZ	תמוז	4	Iunij.
AB, siue, ABIB	אב	5	Iulij.
ELVL	אלול	6	Augusti.
THISRI	תשרי	7	Septēbris, anni vulga-
MARCHESVAN	מרחשון	8	Octobris. (ris initiu.
CHISLEV	כסליו	9	Novembris.
TEBETH	תבת	10	Decembris.
SEBET	שבט	11	Ianuarij.
ADAR.	אדר	12	Februarij.

NOMINA CHALDAICA MENSIVM ANNI.

ANNVS duplex est; Vulgaris & sacer. Vulgaris annus incipit ab Autumno; Sacer ab aequinoctio verno ferè, hoc est, à Luna, quæ Martio mense Latinorum praecurrit.

Constat annus mensibus duodecim: menses autem aut sunt praecisi, aut communes. Praecisi lunationibus

FINIS.

IVDICIVM HENRICI DVNGHEI CANONICI ANTVERPIENSIS, EX COLLEGIO CENSORVM ANTVERPIAE INSTITVTORVM.

HAE C annorum & saeculorum computatio optime quidem ordinata est, & ad Bibliorum & historiarum cognitionem valde utilis, & digna vt imprimatur & legatur.

Ita ego D. Henricus Dungenh Canonicus, Reuerendissimi D. nostri Antuerpiensis Episcopi in hac re Commissarius, S. T. Doctor, attestor.